

Christian Albrecht Döderlein

**In Tradendis Nonnvlis Miscellaneis Observantionibvs Antitaylorianis Pergit,
Atqve Simvl Pentecostes Festvm Civibvs Pie Celebrandvm Indicit : [P. P. Sub
Sigillo Academiae, Bützovii, Ipso Pentecostes Festo Die,MDCCLXI.]**

[Bützow?], MDCCLXI.

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1775794075>

Druck Freier Zugang

M-1258, 3.

1761
I. N. I.

IN TRADENDIS NONNVLLIS

MISCELLANEIS OBSERVATIONIBVS

ANTITAYLORIANIS

PERGIT,

ATQVE SIMVL

PENTECOSTES FESTVM

CIVIBVS PIE CELEBRANDVM

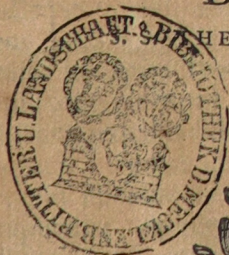
INDICIT,

ACADEMIAE FRIDERICIANAE BÜTZOVIENSIS

DIRECTOR,

D. CHRISTIANVS ALBERTVS
DOEDERLEIN,

HEOL. P. P. O. ET CONSIST. DVCAE,
CONSIL.

A, MDCCLXI.

M. 1258.23

IN THE
MISCELLANEOUS OBSERVATIONS
OF THE

AT THE

PENTECOSTES FESTUM
CIVIS THE CHERMANVM

INDICIT

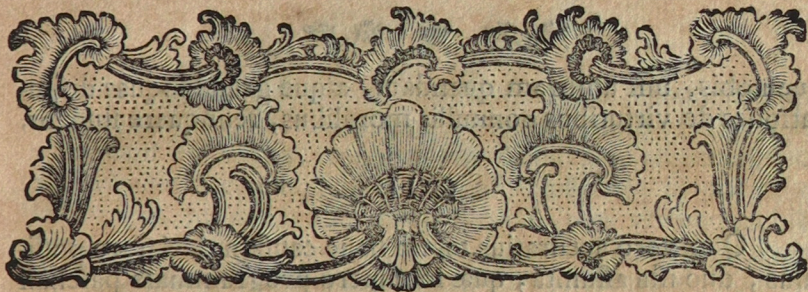
ACADEMIAE FRIDERICIANAE HATDVENSIS
DIRECTOR,

D. CHRISTIANVS ALBERTVS
BORDERLIN,

PROF. P. O. ET CONSIST. DVCAE
CONSIL.

A. HÖCKEL

§. I.

Liberabo in præsentia aliqua ex parte fidem meam, nuper in Programmate paschali datam, ut hoc loco pergam in tradendis nonnullis miscellaneis observationibus, quibus deregantur & evertantur detorſiones & depravationes, a *Taylorio* in paraphraſi & explicatione *epistolæ ad Romanos* prolatae. Præcipue vero id mihi nunc quidem propositum est, ut partem posteriorem *capitis quinti*, atque ibi ab apostolo luculenter traditam doctrinam *de peccato originali*, ab insidiis calidisque sophisticationibus *Taylorianis* vindicare incipiam, quæ hoc loco absolvi haud poterunt proxime additurus. Hoc enim in capite *Taylorius* maxime, si unquam alias per integram epistolam, omnes ingenii nervos intendit, ut verum sensum lectorum oculis subtrahat: atque simul tamen ipse se tot induit laqueis, totque absurdis & repugnantibus dictis, ut harum rerum uberior declaratio *Taylorii* nuditatem omnium oculis exponere, opinionemque istam ingenii, eruditionis, candidique animi, quam editor vernaculus de illo lectoribus instillare conatus est, plane destruere possit, ne quis incautus auctoritate hujus viri capiatur. Quod & in universum ad admonendos lectores pertinere poterit, quale sit ingenium, qualisque disputandi ratio eorum, qui nostra ætate sub specie & titulo christiænæ religionis ipsum evangelium evertere, nihil

que nobis, nisi umbram quandam, atque grandiloquas disputationes de virtutibus nonnullis moralibus, relinquere student.

§. II.

Quo vero accuratius totam hanc causam declarare possimus; duo ista assumpta, quæ in nupero programmate paschali copiosius disputare haud potui, paullo luculentius explicanda & demonstranda sunt. Etenim primo loco tota *Taylorii* pseudherminia falsissimo isto principio nititur, quasi apostolus, cum de lege differit, nihil aliud intelligat, nisi externam istam œconomiam externumque habitum legalem, qui sub veteri Test. ante Christi adventum obtinuerat, & quo discernebatur se-
jungebaturque populus Israëliticus a cæteris gentibus. Hoc falso principio subiecto, totam vim epistolæ eo directam esse comminiscitur, ut ostendat apostolus, discrimen istud inter Iudæos cæterasque gentes esse sublatum, neque quemquam, qui ex gentibus ad Christi fidem accesserit, necesse habere, ut se isti jugo legali submittat, ipsosque etiam Iudæos schema istud externum ruto negligere posse. Quidquid igitur clamat apostolus, per legis opera neminem justificari; id totum eo detorquet *Taylorius*, quasi hæc disputatio eo tantum valeat, quod externa legis œconomia, quatenus litteris mandata est lex & Israëlitis injuncta per Moysen, non amplius opus sit ad justificationem. Atque hæc cuncta tam astute ac tam callide incurstat, tamque vagis involvit verborum ambagibus, ut quamvis clarissima verba Apostoli de remissione gratuita peccatorum per Christum se retinere videri velit, & de lege etiam morali nonnumquam disputer, quod ea ad hanc remissionem impetrandam insufficiens sit, nihil in fine, si eum ex cuniculis latebrisque nudum extrahas, relinquat, nisi quod peccata, quæ gentiles atque Iudæi ante conversionem, non ex aliqua congenita corruptione, sed prava consuetudine adducti perpetraverint, ipsis gratis remittantur, in posterum vero ipsos justos esse & esse debere accurata plenariaque obedientia erga legem moralem. Hæc enim est istorum hominum versutia,

MC

ut cum scripturae aperte contradicere nolint, voces ejus quidem primo aspectu retineant, sed nihil definientes, quo sensu capiant ista verba, vage tantum disputent, atque ad voces ex scriptura retentas subdole tot alias addant, ut priusquam lector incautus artificium animadvertat, tota vis vocum biblicarum sit amissa, aliusque plane sensus substitutus, qui si nude detractisque pigmentis conferatur cum scripturae vocibus, plane aliud & contrarium, quam clarissima verba sonant, inferat. Neque tamen hoc solo contentus *Taylorius*, sed quo sibi majorem licentiam pararet, quidquid sibi luberet ex apostoli verbis exculpenti, in explicatione capitis quinti aliud adhuc adhibet *σοφον φαρμακον*, ut ex diversis unius ejusdemque legis respectibus & effectibus plane diversas separatasque legis species effingat, atque legem nunc regulam vitae, nunc regulam damnationis &c. indicare comminiscens, quotiescunque hic vel ille respectus legis Mosaicae ipsius erroribus repugnat, confestim mira metamorphosi vocum aliam & a Mosaica diversam legem inducat, de qua haec, quae Apostolus dicit, valeant. Ex gr. *Hoc intelligendum est*, inquit, *de lege Adamo lata, non de Mosaica: illud pradicatur de lege Mosaica, non de illa, quae hominibus natura nota est &c.* Qua quidem in re *Taylorium* sibi ipsi repugnare, & insigni libidine fingendi teneri, quemlibet videre arbitror. Etenim cum Apostolus ex ipsius *Taylorii* hypothese de lege Mosaica disputet, totaque haec disputatio uno tenore progrediatur, nec in ipsis verbis vel levissimum vestigium monstrari queat, Apostolum nunc de hac, nunc de alia specie legum loqui; quid *Taylorii* institutum aliud est, quam sine causa & ratione quidquid velis fingendi impudens licentia? Quamquam enim omnino sint diversae species, etiam divinarum legum; non ramen de aliqua specie sigillatim in hac epistola disputat apostolus, sed totum complexum summamque omnium regularum, a Deo unquam hominibus praescriptarum, quatenus partim in ipsa hominis natura sunt insculptae, partim per Moysen solemniter repetitae multisque accessionibus ad Iudaeos praecipue pertinentibus auctae, in oculis semper habens, ostendit, quid ista lex; sive iste complexus legum in

universum ratione omnium hominum possit, aut non possit? quinam ejus sint effectus in hoc naturæ corruptæ statu? & qua ratione homines ista lege recte uti debeant? Hæc cuncta, inquam, apostolus una orationis cohærentia unoque tenore ita differit, ut nullum plane indicium adsit, delabi ipsum ab una specie ad alteram: sed quidquid hac de re comminiscatur *Taylorius*, omni ratione & argumento sit destitutum. Veruntamen redeamus tantisper ad id, quod primo loco propositum erat. Teneamus igitur istud, *Taylorium* hoc falso principio uti, quod Apostoli consilium sit ostendere, externam œconomiam legalem abrogatam esse, eamque neque gentilibus injungendam, nec ratione ipsorum Iudæorum ad justificationem & sanctificationem esse sufficientem, hinc discrimen legale inter Iudæos & gentes expirasse. Atque totum istud commentum a vero usque adeo est alienum, ut non modo ne nimirum quidem vestigium hujus consilii in hac epistola appareat, sed & rota disputationis connexio plane reclamet atque repugnet. Quamquam enim aliis in locis Apostolus sæpius hoc sensu de lege differat, quatenus totum complexum legum Mosaicarum continet, discrimenque inter Iudæos & gentes constituit, hocque discrimen sublatum esse ostendat, affermetque, leges inprimis ceremoniales post Christi adventum nullam amplius habere vim obligandi, in hac tamen ad Romanos epistola longe gravius argumentum tractat. Nihil ipsi negotii in hac disputatione cum lege, quatenus præcise externam aliquam & peculiarem œconomiam inter Iudæos constituerat: nihil cogitat de demonstranda illius abrogatione sublatoque externo legali discrimine inter Iudæos & gentes. Sed sine ullo respectu ad inutilitatem quarundam tantum legum ceremonialium, aut ad externum modo habitum legis, in universum pronunciat, si quis sub externa ista œconomia legis vixerit, adeoque legem scriptam habuerit, si minus, i. e. si gentilis sit, si Iudæus, cunctos esse peccatores contra legem moralem, si scriptam, si naturæ insitam, neque ulla opera, secundum quamcunque legem fiant, homini parare posse viam ad Deum; quoniam totum genus humanum, tam Iudæi quam gentes longissime

giffime abfint ab ifta obedientia, quam lex injungit. Nihil hic præcife de lege cæremoniali introductoque per illam externo quodam ftatu & cæonomia, nihil de difcrimine fublato inter Iudæos & gentes propter abrogatam iftam externam cæonomiam, nihil quod gentes modo ad iftam externam cæonomiam non fint adigendæ: fed id tantum inde concludit, Iudæos ipfos, qui de lege gloriabantur, propterea quod legem fcriptam haberent, nihilo meliores effe gentibus, eodemque propterea æque ac gentes ex mera gratia effe iustificandos, totamque legem, quæcunque ifta fit, neque Iudæis neque gentibus prodeffe ad iftum finem, ut obedientia erga illam ipsis effe poffit fundamentum fiduciæ & accessus ad Deum, fed id totum a folo Chrifto fide repetendum, hancque viam non Iudæis tantum, fed & gentibus patere, promiffionesque divinas non ad populum Iudaicum privatim, fed ad univerfas gentes fpectare. Hinc nullum difcrimen effe inter Iudæos & gentiles affirmat quidem Apoftolus, fed iftam rationem huius fublato difcriminis, quæ in abrogata lege cæremoniali verfatur, proprie hoc loco non tractat, aliudque plane fundamentum oftendit, cur Iudæi atque gentiles æquales fint coram Deo, quia nimirum ambo a lege divina condemnantur tanquam peccatores, neuterque fecundum ullam legem poteft ad Deum accedere, fed utrifque una via patet ad falutem, iustificatio nimirum gratuita per fidem in fanguine Chrifti. vid. Cap. I, 18. Cap. II, 1, 9. Cap. III, 9. 19, 20. 23. 24. 27. 29. 30. Poteftne quisquam, qui tria priora capita attente & fine partium ftudio legit, fine fuma impudentia affirmare, Apoftolum de ifto tantum ftatu externo legali loqui, quatenus per Moſen cæonomia peculiaris Iudæos a gentibus difcriminans introducta fit, quæ nunc fit abroganda? Eftne ifta cæonomia externa, quæ gentibus natura inſita eſt, ut natura faciant opera huius cæonomiæ? Cap. II, 14. 15. Eftne tantummodo ftatus ceremonialis moſaicus qui officia præſcribit, Cap. III, 10 - - 18. commemorata? Eftne hæc eadem cæonomia, quam Apoftolus per doctrinam de fide ftatuminari & firmari affirmat? C. cit, 31. Quam abſurdum, quamque alienum ab Apoftoli

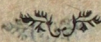

postoli consilio; ex ipsius *Taylorii* hypothese; hoc foret? Denique, estne iste status & œconomia legalis mosaica, cuius observatione Abraham dicitur coram hominibus quidem gloriam iustitiæ esse adeptus, non vero coram Deo? Cap. IV. 1. 2. Non igitur Apostolus de inutilitate & abrogatione œconomiae mosaicae disputat; sed illud ipsi propositum est, ut ostendat legem, neque naturalem neque scriptam, quidquam valere, ut per ejus observationem homo hoc rerum statu acceptus reddi possit Deo, eo quod nemo homo hanc legem eo modo observet aut observare possit, quomodo, si per legem quis justificari velit, necesse sit: cunctisque igitur hominibus nihil aliud ad salutem relinqui, nisi sanguinem Christi fide apprehensum, quo sine interventu operum legis gratis justificentur & Deo propter Christum accepti sint. Conf. C. II, 15. C. VIII, 3.

§. III.

Hinc enascitur scopulus, ad quem *Taylorius* suis falsis hypothesebus & libidine fingendi ductus, tam graviter impingit, ut propemodum in singulis paginis sua ipsius dogmata evertere cogatur, & toties & tam crasse sibimet ipsi contradicat, ut ego quidem vix oculis meis fidem habere potuerim, cum primum perlustrarem hunc librum. Audeat quis ex *Taylorii* assertis & prolatis explicationibus systema quoddam undequaque sibi respondens & consentiens extruere, & hunc ego virum esse judicabo. Nunc socinianizat: nunc doctrinam evangelicam propugnare vult: atque ex his formulis inimicis plane chaos quoddam constat luce & veritate cassum. Quod quidem ex iis, quæ sequuntur, cuius intelligenti lectori clarum futurum spero. Cum enim ipsam legem cum externa œconomia legali confundit, ab hac omne istud remove cogitur, quod a lege ipsa removet apostolus. Ut cum apostolus legi abjudicet virtutem exhibendi hominibus spem remissionis peccatorum & vitæ æternæ; *Taylorius* cogitur nonnunquam usque eo absurditatis progredi, ut comminisci videatur, sub œconomia veteri nullam fuisse promissionem gratuitam

hujus

 9
 hujus remissionis & istius vitæ æternæ. Qua in re interdum
 constituit falso discrimen inter novum & veterem statum, ut
 in isto demum per Christum ejusmodi promissiones sint addi-
 tæ, quibus homo allici possit, ut legi naturali obedientiam
 præstet. Cuncta igitur, quæ de vi legis & evangelii aposto-
 lus profert, *Taylorius* ad statum quendam externum detorquet,
 ubi quod ad externam doctrinam attinet, nonnulla volunta-
 tem moventia argumenta defuerint, ac propterea homines,
 cum non satis habuerint rationum, ad devia delapsos esse.
 Hunc vero defectum legis esse suppletum per Christum addi-
 tis præstantioribus promissis, quocirca adsint in novo Testa-
 mento rationes voluntatem pellentes, ut homo possit legi obe-
 dire & sic coram Deo acceptus reddi. Omnis vis legis &
 evangelii est objectiva, & redit ad externam doctrinam: ni-
 hil in ipso homine operantur; sed ipse homo suis viribus iam
 istis motivis uti potest. Huc sæpius torquet *Taylorius* totam
 phrasin, *non sub lege esse, sed sub gratia*, item, quidquid Apo-
 stolus dicit, *quod legi mortui simus, & quod propterea peccatum non
 amplius nobis possit dominari &c.* His cunctis hanc subjicit vim,
 quod jam non amplius simus sub veteri œconomia, qua lex
 sine ulla veniæ spe homines damnaverit ad mortem, atque
 ubi propterea nullæ adfuerint rationes voluntatem allicientes,
 ut legi sponte & libero animo obediret, hinc dominatum esse
 sub isto statu & œconomia peccatum. Sed cum jam simus con-
 stituti in nova œconomia, ubi Christus promissionem veniæ
 & vitæ addiderit cunctis, qui legi obedire velint; homines
 posse per has præstantissimas rationes peccati & cupiditatum
 impetum infringere, & se voluntaria mente legi subicere.
 Sic enervat *Taylorius* & evertit non modo hanc gravissimam
 Apostoli disputationem, sed & totam indolem rationemque
 veræ revelationis totiusque scripturæ sacræ, ex cerebro suo
 nescio quem veteris œconomiae statum fingens, qui cunctis pa-
 ginis scripturæ e diametro repugnat. Atqui apertissima ve-
 ritatis vi coactus *Taylorius* rursus aliis locis concedit & dispu-
 tat, etiam in veteri œconomia adfuisse promissionem remit-
 tendi.

mai

B

ten.

tendorum gratis peccatorum & vitæ æternæ, neque istam œconomiam complexam esse solos legis terrores & condemnationem, sed & evangelium. Qua quidem re quas mirandas & portentosas confusiones *Taylorius* inferat in disputationem suam, ut quomodo decreta ejus inter se conciliari possint, plane non appareat, id quidem nunc confestim elucescet, si commenta ejus, quibus partem istam posteriorem *capitis quinti*, commaculavit, paucis percurramus. Nunc paucis illud tantum teneamus, in veteri œconomia æque ac in nova gravissimas adfuisse largasque promissiones de gratuita remissione peccatorum & vita cunctis imperienda, qui vere respuerint, & his promissionibus sustentatos sanctos cives veteris œconomiae, gratoque animo erga propitium ipsis Deum inflammatos, peccati dominio victo, voluntati divinæ libera & hilari mente serviisse. Nullus ipsorum hanc legis vim, de qua Apostolus loquitur, experiebatur, nisi qui neglectis istis promissionibus conabatur per unam legem ipsiusque plenariam expletionem Deo placere. Neque Apostolo unquam in tota hac epistola in mentem venit edisserere, quid in veteri œconomia in universum acciderit, qualisve status omnium hominum externus successerit in nova, utpote qui ex ipsa ista veteri œconomia passim dulcissimas promissiones allegat, quibus evangelium, quod ipse prædicabat, confirmaret, consensumque illius cum sanctis veteris testamenti ostenderet. Sed quis sit status internus animi, qui morus, quæque affectiones mentis, quive inde resultantes mores singulorum hominum in nova æque ac in veteri œconomia, prouti vel legi uni, quatenus gratuitis promissionibus propter Christum datis opponitur, attendunt, ejusque præscriptis observandis coram Deo justis & sancti esse cupiunt, vel e contrario inanitatem horum conatum legalium sentientes ad gratiam & misericordiam in Christo promissam confugiunt, sicque arreptis per fidem his promissionibus sustentati & refocillati terroribusque servilibus legis liberati, Deum propitium experiuntur, vivificantur, planeque novo replentur sensu & vita, ut grato hilarique animo
ram

ram benigno, ram bono Deo serviant: hoc, inquam, est istud, quod apostolus per integram epistolam summo studio urget, explicat, & confirmat.

§. IV.

Sed accingamus nos ad id, quod nobis præcipue propositum est, & *Taylorii* depravationes in pericopen nostram illatas, detegamus. Neque tamen omnes minutiores errores discutiam, hoc enim longum foret, cum *Taylorius* falsis suis hypothesibus ductus in singulis fere commatibus contra apostoli mentem graviter impingat. Sed potiora tantum annotabo, ex quibus prudens lector reliqua facile dijudicare poterit. Atque summa quidem totius Disputationis, quamvis *Taylorius* callide agat, mentemque timide nonnumquam & obscuris ambiguisque vocibus tantum significet, aperte tamen huc redit, apostolum, cum in priore parte hujus capituli cum gentibus disserterit, nunc a versu 12. orationem convertere ad Iudæos, atque hoc sibi propositum habere, ut ostendat, accessum ad gratiam etiam gentibus patere. Imputationem peccati adamitici in eo versari, ut quivis homo sine ullo respectu ad peccata aut depravationem aliquam propriam, propter unam istam transgressionem Adami morti subjectus sit: mortem vero tantum intelligendam esse corporalem, atque hac tunc in re contineri effectum peccati adamitici, ut universalis mortalitas corporis ad omnes ejus posteros penetraverit. Nihil hoc loco cogitandum esse de corruptione & depravatione naturæ ex lapsu Adami oriunda: nihil de ira Dei, cui homines obnoxii sint ob istam corruptionem. Homines ante legis mosaicæ tempora peccasse quidem, sed non ex ingenita aliqua malignitate, neque etiam peccatis suis mortem promeruisse; cum ista una Adamo data lex de arbore vetita mortis comminationem additam habuerit, post istud tempus vero nulla ejusmodi lex existerit. Per mosaicam legem demum singulis peccatis constitutam fuisse poenam mortis; quibus se-

211

B 2

ve.

veris comminationibus Iudæos solos fuisse constrictos usque ad Messia tempora, qui comminationem istam mortis sustulerit, & prodiderit promissiones gratuitas vitæ. Resurrectionem equidem in veteri œconomia jam fuisse promissam & hoc ipso fuisse sublatam sententiam mortis per Adamum inductam, atque in hoc uno consistere justificationem istam condemnationi oppositam; quod omnes homines sint resurrecturi, ita ut hoc modo tollatur effectus peccati adamitici: sed Christum addidisse adhuc largiores promissiones, quod non solum resurrectio corporis sit futura, sed & vita æterna & beata maneat eos, qui his promissionibus ducti Deo obedientiam præstent, qua in re consistat summa atque nervus Evangelii. Quid vero de iis post resurrectionem futurum sit, qui Deo haud obediverunt, callido silentio præterit *Taylorius*, sed ex tota hujus disputationis coherencia apparet, eos tum quidem denovo morti addictum & plane in æternum destructum, sive, ut dicunt, annihilatum iri.

§. V. Vides, Lector, chaos quoddam errorum a Socini schola sumtorum, sed varie tamen temperatorum & inflexorum ad singulares quasdam & *Taylorio* proprias opiniones. Neque tamen adeo scite *Taylorius* hanc rem expedire poruit, quin crassissimas ubique admitteret absurditates, sibi que ipse repugnans causam suam incautus destrueret. Ac primo quidem falsa ista hypothesis de scopo hujus epistolæ supra, ut arbitrator, abunde profligata est. Et quod ad frivolum istam & sine ulla causa & ratione susceptam permutationem personarum attinget, quas alloquatur apostolus; ejus futilitatem in superiori programme paschali ostendi. Speciatim vero ratione hujus nostræ pericopes libido fingendi tam crassa apparet, ut crassior esse haud possit. Etenim capite quarto comminiscitur *Taylorius* apostolum disputare cum Iudæis: confestim vero partem priorem *capitis quinti* detorquet ad gentes: & tunc rur-

sus

morti subiecti fuerint, sed tantummodo per Adami singulare factum mortalitas corporis in totum genus humanum sit inducenda, ad hæc commenta, inquam, pallianda & pingenda abutitur præcipue versu 13 14. huius nostri capitis. Ac tota quidem vis sophismatis in eo versatur, quod *Taylorius* vocem *ἐλλογείται* ad Deum referat, & sensum ita interpretetur, Deum hominibus ante Moysi legem peccata haud imputasse, ac propterea istos non propter peccata propria, sed propter unum Adami peccatum mortalitati corporali fuisse subiectos. Totum vero istud *Taylorius* subdole sine ulla probatione & argumento sumit, quasi res plane esset indubia, nec suspensionem ullam movet lectori, ac si id, a quo tota ejus pseudherminia penderet, probatione indigeret, quo incautos obtundat atque operimat. Ac primo quidem illa conclusio plane inanis & a vero aliena est, cum Apostolus, ipso *Taylorio* concedente, in voce *νομος* legem per Moysen litteris comprehensam intelligat, quod propterea, quia ante lex non erat perscripta, plane nulla fuerit lex hominibus data. Plane aliter nos ipse Apostolus instruit, atque gentiles docet, quamvis legem scriptam haud habuerint, lege tamen haud caruisse, secundum quam sint iudicandi cap. II. v. 12-16. Taceo, quod *Taylorius* omnino absurda & repugnantia proferat, cum concedat homines peccasse etiam ante Moysen, & tamen legem nullam adfuisse comminiscatur. Quid tandem est peccatum? Aut qua demum ratione homines peccasse dici possent, si nulla ipsis lata fuisset lex? Iam vero ut ad caput cause accedamus, illud quidem penitus alienum & a mente apostoli remotum est, quod vox *ἐλλογείται* ad Deum sit referenda atque ita intelligenda, *Deum non imputasse hominibus peccata ad mortem*. Etenim vox ista quidem hoc loco posita est impersonaliter, sine expressa mentione illius, qui imputat, sive reputat. Putasne Deum esse, de quo Apostolus hoc quidem pronunciat? Cur vero non probas? Cur id gratis sumis? Quid enim, si homo ipse sit intelligendus, qui peccata sua haud satis animadvertat, neque ea ita reputet sine lege scripta, prouti reipsa sunt reputanda? Atqui

qui ego quidem plane certus sum, longissime te aberrare a doctrina Apostoli, si quidem rem ita capere velis, quasi Deus non imputaverit peccata ad mortem. Quid enim? nonne tui officii est, ipsum Apostolum consulere mentem suam uberius & magis perspicue explicantem? Quid? Apostolus nusquam dicit, Deum etiam gentibus sine lege scripta peccata imputare? Quis tam impudens fuerit, ut hoc quidem admittat? Videas, quæso! quid Apostolus doceat Cap. II. v. 8-16. Deus, inquit, retribuet cuilibet secundum propria opera: iram nimirum & supplicia cunctis qui malum operantur, non Iudæis tantum (qui legem scriptam habebant), sed & Græcis, i. e. gentibus, (quæ lege Moïsi carebant). Nonne hoc est peccata imputare, etiam iis, qui non sub lege Moïsi erant? Sed attendas porro: Qui in eo statu constituti fuerunt, ita pergit Apostolus, ut sine lege scripta essent, etiam sine lege scripta peribunt in isto die, quo Deus judicabit arcanum mentis statum, quia nimirum hi ipsi, quamvis sine lege essent scripta, legem tamen habebant naturalem, mentibus ipsorum inscriptam. Et hic quidem Apostolus apertissimis verbis pronunciat & decernit, non tantum gentilibus re ipsa imputari peccata propria, sed & hoc fieri ad mortem & interitum æternum, & hoc quidem jure fieri, quoniam lex naturalis ipsos satis instruxerit de eo, quod sui esset officii. Sed jugulet Taylorius ipse se suo gladio. Caput sextum pertinere contendit ad gentiles. Esto tantisper! Quid vero Apostolus de his gentilibus? Mors est stipendium peccati, inquit, v. 23. sed fortasse tantum peccati singularis adamitici? erras: mors est stipendium peccatorum propriorum, quæ gentiles perpetrarunt: etenim exitus & effectus actionum a gentilibus perpetratarum mors est, v. 20. 21. Imputat igitur Deus peccata etiam his, qui sine lege scripta vixerunt, propter violatam legem naturalem, & imputat quidem eadem ad mortem & interitum. Alius itaque sit oportet, ad quem referatur vox *ἐλλογείται*, & qui non reputare dicatur peccatum, Quis vero iste? Cur non denuo ipsum audis Apostolum? Legas, quæso, Cap. VII. 7. 9. 13. & intelliges veram ipsius sententiam: homines nimirum sine lege scripta vi-
ventes

ventes adeo negligenter tractasse legem naturalem, quæ ipsos quod verum & justum sit docere potuisset, ut sine ullo sensu iræ divinæ & pænæ supini dormientes peccatis indulserint, neque ea tanti æstimaverint, quanti æstimari debent: quocirca Deum legem denuo promulgasse & litteris mandasse, quo homines excitentur ex isto lethargo, atque perducantur ad sensum peccati & mortis, sicque præparentur ad recipiendam gratiam Christi. Atque hæc tam perspicua sunt atque clara, ut ipse tandem *Taylorius*, vi veritatis coactus, ad versum 20, totam suam causam prodat & destruat. Legem faretur esse ejusmodi regulam, quæ in sanctitate & justitia Dei sit fundata, omnibus hominibus conveniat, neque a quoquam impune lædi possit: quocirca eam a Mose esse Iudæis latam, ut his peccata detegat, eorum turpitudinem ostendat, & Iudæos ad sensum peccati & mortis adducat, atque hac ratione sit loco præparationis ad Christum &c. Quorsum jam tota ista errorum præcedentium farrago? Neque illud jam copiosius discutiam, quod *Taylorius* in mortis pænâ, mortalitatem tantum corporis intelligat. Certe, cum Apostolus, mortem esse fructum atque stipendium peccati, asserit, C. VI. 21. 23.: aut cum peccatum affirmat per ipsam legem homines occidere C. VII. 11. eosque, qui secundum carnem vivunt esse morituros, C. VIII. 13. nemo facile in eam ingreditur sententiam, hæc cuncta de mortalitate corporis esse capienda. Neque ista mors, cui omnes homines ante conversionem, per peccata immerfi sunt, Ephes. II. 1. 5. mors corporis esse potest. Sed mitto hæc in præsentia, & illud potius adhuc observari velim, quam perversè *Taylorius* enunciatum istud, v. 14. τὰς μὴ ἀμαρτῆσαντες ἐπὶ τῷ ὁμοιωματὶ τῆς παραβάτης Ἀδὰμ, superioribus falsis opinionibus nitens cōetur interpretari. Hoc enim ita capi vult, quod genus humanum ante Moysis legem contra nullam ejusmodi legem peccaverit, qualis fuerit lex Adamo data, quæ pœnam mortis conjunctam habuerit, atque propterea eos non propter sua peccata, sed propter unam Adami transgressionem mortui sint. Ut jam crassam istam sen-

sententiam de imputatione peccati adamitici, qua homines sine ulla propria culpa aut impuritate inhærente, plane ob alienum peccatum mortis pœna affici dicuntur, taceam, qua in re Socinianos suos deserit *Taylorius*, & in alterum extremum pronus ruit; nihil omnino affert iste, quod vel speciem argumenti habeat, quo demonstrari possit, dissimilitudinem peccati adamitici & peccatorum a posteris ejus perpetratorum in eo consistere, quod Adam quidem contra legem peccaverit, quæ mortem minatur, hos vero nihil ejusmodi commississe, cum talis lex ipsis haud data sit. Quasi vero nulla alia discrepantia & discrimen ostendi possit, ut cogamur hanc unam comminisci. Et ostendi potest alia dissimilitudo haud una in parte; & necesse est, ut ostendatur; cum istud *Taylorii* assumptum, quod usque ad Moysen homines nullam legem habuerint cum mortis pœna conjunctam, plane falsum & ab Apostoli mente alienum sit: id quod ex iis constat, quæ modo disputata sunt. Quod plane in diverso statu constitutus fuerit Adamus, cum est lapsus, atque ejus posteri dum peccant, quodque iste integer mente & corpore sibimet ipsi & posteris non mortem tantum corporis, sed & ejusmodi depravationem naturæ, quæ mors spiritualis dicitur, quamque sequitur mors æterna contraxerit; hi vero, sive posteri ejus, capitis & parentis sui culpa in hoc corrupto statu jam nati & constituti Deo tam ob parentis prævaricationem quam ob inhærentem pravitatem & turpitudinem displiceant, neque possint aliter, nisi gratia Dei sanentur, quam suis ipsorum actibus vitiosis mortem istam augere & confirmare: hoc inquam satis est discriminis inter peccatum Adami atque posterorum ejus, neque opus est, ut aliud quid excogitemus, quod sententiæ Apostoli omnino repugnet.

§. VII.

Sufficiant hæc in præsentia pro instituti nostri ratione. Illud vero, Cives, vos studiose animadvertere velim, quam

C

fit

fit vobis necessaria gratia Spiritus Sancti, si quidem a scelerata ista verbi divini depravatione vobis cavere, abusumque Scripturae sacrae evitare velitis, quo gravissimam culpam nominis divini ignominia affecti contrahunt homines, quodque ad vitam & salutem datum erat, ipsi convertunt in suam aliorumque perniciem. Quamquam enim Scriptura sacra, quidquid ad salutem pertinet, tam clavis exponat atque perspicuis verbis, ut quivis homo facili negotio totum istud intelligere recteque adhibere possit, dummodo velit; hoc ipsum tamen, defectus nimirum bonae voluntatis, cunctis hominibus, qui suis naturae viribus duntaxat accedunt ad tractandam Scripturam sacram, impedimento est, quo minus verum videant. Pravarum opinionum jam antea animo conceptarum vi, atque superbia mentis, ut opiniones suas iudicio verbi divini submittere nolint, abrepti, plerumque non id quaerunt, quid Deus dixerit, sed quomodo effata divina ad istas opiniones inflectere & detorquere queant. Opus igitur vobis est, Cives, candore quodam animi, quem vero, in rebus certe divinis, solus Dei Spiritus, qui Scripturam sacram dictavit, impertiri potest & debet. Atque quamvis Servatoris promissum *IOA. XVI. 13. quod Spiritus Sanctus discipulos suos sit ducturus in omnem veritatem*, peculiari quadam ratione ad apostolos pertineat, & in his eminentiori modo per immediatam inspirationem sit impletum; suo tamen modo cunctis dictum est, qui verum recte videre verique Christi discipuli esse cupiant, ut, non quidem per istam immediatam inspirationem, sed per ipsum verbum Dei scriptum & annunciatum Spiritus S. rectitudine quadam animi, attentione, & luce, donet ipsos, quo non amplius ad sui animi visa, sed ad id quod Deus praecipit, attendant, recteque intelligant, quid sit voluntatis divinae, *ACT. XVI. 14.* Studiosè igitur his festis diebus audiat atque meditemini sanctissimum Dei verbum, atque ad bonos sanctosque animi motus, quos Spiritus Sanctus per istud in vobis erit excitaturus ita attendatis, ut iis inter serias preces totum vestrum animum voluntatemque permittatis. Sic enim accider,

ut

19

ut inhabitantem gratiam Spiritus Sancti nanciscamini, quod,
quousque pravis cupiditatibus hujus sæculi indulgere iisque
servire vultis, fieri nequit. 10A. XIV. 16, 17.

P. P.

SUB SIGILLO ACADEMIÆ,
BÜTZOVII,

IPSO PENTECOSTES FESTO DIE,
MDCCLXI,

15

unvollständiges Exemplar des Buches
Geographie von J. G. Büsch, Berlin 1785
Königsberg, am 1. April 1814. N. 14. 15.

F. F.

SUB SIGILLO ACADEMIE.

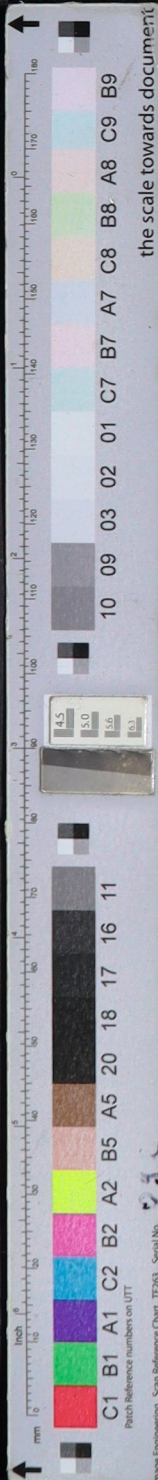
BÜTZOVI

1780 PENTECOSTE TESTO DIE

INDICATI

the scale towards document

atione peccati adamitici, qua homines
a aut impuritate inhaerente, plane ob
tis pena affici dicuntur, taceam, qua
eserit *Taylorius*, & in alterum extremum
ino affert iste, quod vel speciem argu-
monstrari possit, dissimilitudinem pec-
orum a posteris ejus perpetratorum in
dam quidem contra legem peccaverit,
, hos vero nihil ejusmodi commisisse,
data sit, Quasi vero nulla alia discre-
tendi possit, ut cogamur hanc unam
di potest alia dissimilitudo haud una in
it ostendatur; cum istud *Taylorii* assum-
Mosen homines nullam legem habue-
conjunctam, plane falsum & ab Apo-
id quod ex iis constat, quæ modo dis-
ane in diverso statu constitutus fuerit
, atque ejus posteri dum peccant, quod
& corpore sibimet ipsi & posteris non
is, sed & ejusmodi depravationem na-
ualis dicitur, quamque sequitur mors
vero, sive posteri ejus, capitis & pa-
corrupto statu jam nati & constituti
rævaricationem quam ob inhaerentem
inem displiceant, neque possint aliter,
r, quam suis ipsorum actibus virtiosis
t confirmare: hoc inquam satis est di-
n Adami atque posterorum ejus, neque
excogitemus, quod sententiæ Apostoli
§. VII. præsentia pro instituti nostri ratione.
studiose animadvertere velim, quam
C fit